

Костянтин Фліссак,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри міжнародного права та
міграційної політики Західноукраїнського
національного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0980-2398>

МІЖНАРОДНІ ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Досліджено проблематику нормативно-правового забезпечення зовнішньоторговельної політики ЄС, вироблення і застосування законодавства для забезпечення належного рівня сприяння міжнародним торговельним відносинам. Привернуто увагу до законодавчого регламентування забезпечення захисту національних товаровиробників ЄС при взаємовідносинах з іноземними партнерами. Розглянуто правовий супровід торговельного захисту в рамках міжнародного економічного права. Стаття може бути корисною в практичному плані як для юристів-міжнародників, що працюють у сфері зовнішньої торгівлі з країнами Євросоюзу, так і для економістів та менеджерів суб'єктів підприємницької діяльності, які виходять або мають наміри виходити на ринки країн ЄС.

Ключові слова: Європейський Союз, міжнародне економічне право, зовнішня торгівля, зовнішньоторговельна політика, нормативно-правове регламентування, інструменти торговельного захисту.

Flissak K.

International legal aspects of the European Union's foreign trade policy

Effective foreign trade policy has a direct impact on innovative development, diversification of national economies and increasing their competitiveness, investment partnership, and ultimately – is an effective tool for responding to existing challenges and potential risks of a competitive international environment. At the same time, in the system of providing the necessary conditions for effective foreign trade and foreign trade policy are of principal importance on the one hand regulatory support, development and application of legislation that would ensure the proper level, and of organization and promotion of international trade relations, on the other hand, providing the necessary protection to national producers in relations with foreign partners.

The analysis of scientific publications devoted to the foreign trade policy in the system of international relations shows that the emphasis of domestic authors is primarily focused on the economic component. At the same time, the legal support of these processes remains to a certain extent ignored, especially regarding the implementation of the experience and practical developments of the relevant structures of the European Union. In theoretical terms, the interdisciplinary nature of regulatory support for foreign trade policy is overlooked to a certain extent.

Scientific, practical and methodological value in this context are the issues of study, analysis and gradual implementation in the Ukrainian practice of EU regulatory norms in the field of foreign trade policy in order to ensure the effectiveness of export-import operations. Defending the national economic interests of Ukraine should remain an absolute imperative.

It is proved that in the system of providing the necessary conditions for effective foreign trade and foreign trade policy, regulatory support, development and application of legislation that would ensure the proper level, on the one hand, of organization and promotion of international trade relations, on the other hand, providing the necessary protection to national producers in relations with foreign partners is of primary importance.

It is relevant for the domestic practice of foreign trade relations to develop a strategy for the development of Ukraine's foreign trade based on the EU experience. Orientation to the regulatory standards of the European Union for the development and assistance of domestic business entities can lay in the development of this strategy the principles of ensuring an appropriate level of competitiveness in foreign markets, which is one of the factors of the country's economic growth.

Keywords: European Union, International Economic Law, foreign trade, foreign trade policy, regulatory and legal regulation, trade protection tools.

Постановка проблеми. Сучасна динаміка світогосподарського розвитку формує нові виклики як перед окремими країнами, так і перед регіональними та глобальними міждержавними формуваннями і наднаціональними об'єднаннями. Стосується це різних сторін міжнародних відносин, одне з провідних місць серед яких належить сегменту зовнішньої торгівлі та зовнішньоторговельної політики, що відіграють важливу роль у забезпеченні стійкого економічного розвитку. Ефективна зовнішньоторговельна політика має безпосередній вплив на інноваційний розвиток, диверсифікацію національних економік і підвищення їх конкурентоспроможності, інвестиційне партнерство, а в кінцевому підсумку – є ефективним інструментом реагування на виклики та потенційні ризики конкурентного міжнародного середовища. У системі забезпечення необхідних умов для ефективної зовнішньої торгівлі і зовнішньоторговельної політики першочергове значення має нормативно-правове забезпечення, вироблення та застосування законодавства, яке забезпечувало б належний рівень, з одного боку, організації і сприяння міжнародним торговельним відносинам, з другого – забезпечення необхідного захисту національними товаровиробникам у процесі взаємовідносин з іноземними партнерами.

Україна зацікавлена у формуванні нормативно-правових механізмів щодо зовнішньоторговельної політики і регулювання зовнішньої торгівлі з урахуванням вимог міжнародного економічного права і напрацьованого досвіду насамперед у Євросоюзі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій підтверджує актуальність вказаної проблематики. Тематиці нормативно-правових засад зовнішньоторговельної політики присвячені роботи як вітчизняних, так і зарубіжних науковців та практиків (О. О. Ашурков, В. В. Безбах, Й. Боллен (Bollen Y.), Ван ден Путте Л. (Van den Putte, L.); Г. Гарсоус (Garsous, G.), С. Гштоль (Gstohl S.), Де Бівре Д. (De Bievre D.), Де Вілле Ф. (De Ville, F.), П. Еккоут (Eeckhout, P.), М. Л. Ентин, Т. Ісаченко, А. Я. Капустін, Ю. Орбі (Orbie, J.), О. В. Макарова, Ю. Петерсон (Peterson, J.), Н. В. Притула, В. К. Пучинський, І. Тігієвська, М. Щепаньскі (Szczepanski, M.), А. Юнг (Young, A.). Увага дослідників до розглядуваної проблематики впродовж останніх років підтверджує актуальність теми і практичну вагомість таких досліджень.

Виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз наукових публікацій, присвячених тематиці зовнішньоторговельної політики в системі міжнародних відносин, вказує на те, що акценти вітчизняних авторів зосереджені передусім на економічній складовій. Певною мірою поза увагою залишається правове забезпечення зазначених процесів, особливо щодо імплементації досвіду і практичних напрацювань відповідних структур Європейського Союзу. В теоретичному плані не взято до уваги міждисциплінарний характер нормативно-правового забезпечення зовнішньоторговельної політики. Не потребує доказів постулат, що жодна зовнішньоекономічна операція не може відбутись без відповідного нормативно-правового забезпечення як на національному, так і міжнародному рівні. Актуальність проблематики в контексті врахування аспектів зовнішньоторговельної політики Євросоюзу обумовлюється передусім необхідністю реалізації задекларованих євроінтеграційних устремлень України, скріплених Угодою про асоціацію між Україною та ЄС [1]. Наукову, практичну і методологічну цінність у такому контексті мають питання вивчення, аналізу і поступової імплементації в українську практику нормативно-правових норм ЄС у сфері зовнішньоторговельної політики з метою забезпечення ефективності експортно-імпортних операцій. Безумовним імперативом має бути обстоювання національних економічних інтересів України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Останнє десятиріччя розвитку світогосподарських зв'язків демонструє поступове загострення конкурентних відносин, внаслідок чого розвивається деглобалізація. Формується ситуація щодо поступової поляризації економічних систем, за якої пріоритетом є національні інтереси відповідних держав або регіональних об'єднань. Одним з таких об'єднань, яке безпосередньо межує з Україною, є Європейський Союз. Поєднання зусиль країн ЄС дають можливість досягати певних переваг у соціально-економічному розвитку, у запровадженні інновацій в економіці, преференцій у зовнішньоекономічній діяльності.

Сьогодні Європейський Союз є найбільшим у світі експортером. Так, у 2021 р. обсяг експорту ЄС становив 4056,4 млрд дол. США, а імпорту 3975,5 млрд дол. США. Впродовж 2014–2021 рр. частка Євросоюзу становила від 57,6% світового експорту у 2014 р. до 61,0% у 2021 р., а імпорту – від 59,5% у 2014 р. до 61,9% у 2020 р.¹. Водночас стабільним є позитивне зовнішньоторговельне сальдо. Маючи понад 500 мільйонів споживачів та єдиний ринок із загальними правилами, це також привабливий експортний ринок для країн, що не входять до Євросоюзу.

¹Визначено автором за даними: [2].

У сфері торгівлі Європейський Союз має виняткову юрисдикцію як щодо законодавства, так і щодо укладення міжнародних торгових угод від імені своїх 27 держав-членів відповідно до правил Світової організації торгівлі. Політичні дії Євросоюзу у цьому сегменті зовнішньоекономічної діяльності, крім торгівлі товарами і послугами, зачіпають аспекти інтелектуальної власності, пов'язані з торгівлею, прямі іноземні інвестиції та інші сфери. Європейський Союз у складі торговельної політики створив інструменти для захисту торгівлі і доступу на ринки, основна мета яких полягає у зниженні торгових бар'єрів для підприємств держав-членів. При цьому ЄС через зниження митних тарифів та програм субсидування в пріоритетному порядку надає сприяння програмам підтримки торговельної діяльності країн, що розвиваються.

Ключовим пунктом формування правової основи зовнішньоторговельної політики Євросоюзу розглядається конкретизація її цілей. Загалом їх конкретним напрямом є питання узгодження політики, а в останні десятиліття торговельна політика ЄС характеризувалася насамперед пропагуванням більш відкритої і вільної торгівлі, яка має привести до зростання і збільшення робочих місць. З 1980-х років Європейська Комісія, як правило, прагнула до доступу на ринки та лібералізації торгівлі як щодо тарифів, так і щодо нетарифних торгових бар'єрів, за винятком заходів захисту торговельної політики, хоча конкретні цілі в різних сферах торговельної політики більш диференційовані [3]. Згідно з науковими публікаціями, полягають, серед іншого, в тому, що держави-члени переводять лібералізацію на наднаціональний рівень [4], а адміністративна експансія, тиск з боку бізнесу дають реальне переконання в тому, що міжнародна співпраця і торгівля створюють безпрограшну ситуацію [5]. Варто звернути увагу, що торговельна політика Євросоюзу має враховувати також принцип обережності, закріплений у Договорі про функціонування Європейського Союзу [6]. Це означає, що ЄС вважає за краще залишатися осторонь, коли є побоювання з приводу небезпечного впливу на навколишнє середовище, життя людей, тварин і рослин або здоров'я. У рамках цих загальних принципів в останній стратегії або повідомленні Комісії з торгівлі викладаються конкретні цілі торговельної політики Євросоюзу, які можуть бути змінені залежно від ситуації та необхідності реагувати на виклики [7, с. 149].

На тлі призупинення раунду Доха СОТ у 2006 р. у заяві «Конкурентоспроможна Європа в глобальному світі» вказувалася необхідність гнучкості торговельної політики ЄС для адаптації до швидко мінливих умов. Почався період акцентування уваги до угод про вільну торгівлю, які поширюються на країни, сусідні з Євросоюзом, або на бувші колонії [8]. У цьому повідомленні Комісії Європарламенту, Раді, Європейському економічному і соціальному комітету та Комітету регіонів зазначається, що нові Угоди про вільну торгівлю мають «охоплювати широкий спектр і прагнути до максимально можливого відкриття торгівлі, в тому числі в сфері послуг та інвестицій». Це призвело до створення Угоди про вільну торгівлю нового покоління, в якій нетарифні торгові бар'єри і питання регулювання, а також традиційного доступу на ринки розглядаються з більшою концентрацією. За своєю суттю, нова за формою і змістом Угода про вільну торгівлю має поширювати регульовальні процедури, стандарти і норми Європейського Союзу на країни-партнери і забезпеченням здійснення торгівлі на основі відповідних міжнародних правил.

Стратегія «торгівля для всіх» [9] 2015 р. була спрямована на підвищення ефективності та прозорості торговельної політики та приділення особливої уваги стандартам, що переважають у ЄС шляхом врахування очікувань громадськості у сфері регулювання та інвестицій, а також сприяння сталому розвитку, правам людини та відповідальному управлінню за межами Євросоюзу. В Торговій стратегії закладені основні підходи до розвитку зовнішньої торгівлі. Зокрема, торговельні угоди Євросоюзу мають надати європейському бізнесу доступ до дешевих ресурсів, забезпечити належний рівень конкурентоспроможності на зовнішніх ринках. У результаті країни ЄС можуть і повинні досягти економічного зростання, створення нових робочих місць, розширення асортименту продукції для європейських споживачів з одночасним зниженням цін. У стратегії також вказано на важливість багатосторонньої торгової системи, заснованої на правилах, яку втілює в собі СОТ.

Комісія, Парламент і Рада Євросоюзу підтвердили свою підтримку багатосторонньої торгової системи, заснованої на правилах, зміцнення якої є головним пріоритетом торговельної політики ЄС у світлі глобальних викликів у сфері торгівлі.

У 2019 р. Євросоюз почав зосереджуватися більше на торговій політиці, яка забезпечує захист перед загрозами торговельної політики США і спрямована на «вирівнювання умов глобальної конкуренції» та покращення взаємності у зв'язку зі зростанням Китаю [10]. Щодо забезпечення захисту ЄС перед загрозами торговельної політики США доречно зазначити, що ризик таких загроз не зменшується. Для реагування ЄС вчиняє певні захисні дії, зокрема була прийнята Постанова Комісії ЄС №2018/886 від 20 червня 2018 р.

«Про конкретні заходи торговельної політики щодо певних товарів, вироблених у США» [11]. Дослідження Global Trade Alert Report показують, що щороку кількість дискримінаційних заходів у міжнародній торгівлі зростає, водночас на світовому ринку саме США є лідером протекціонізму [12, с.77], який на сучасному етапі все частіше підміняє принцип конкуренції й відкритості у світовій торгівлі. Певної напруженості у торговельних відносинах ЄС із США додає Федеральний закон про зниження інфляції (*Inflation Reduction Act*) [13], який набув чинності 16 серпня 2022 р. Основні претензії ЄС щодо такого нормативного акта в США пов'язані із передбаченими субсидіями на електромобілі американського виробництва, в зв'язку з чим у ЄС можливе запровадження відповідних тарифів на американські товари. Таким чином виникла проблема подолання «несправедливих» (на думку сторін) торгових бар'єрів [14].

Законодавство ЄС у сфері торгівлі приймається відповідно до звичайної законодавчої процедури. Нормативно-правові акти Євросоюзу, що стосуються торгівлі, можуть бути як горизонтальними, так і специфічними для конкретної країни. Регламентуючі правові акти в інших сферах (митниця, розширення інструментів впливу чи зовнішня політика) також тісно пов'язані з торгівлею [15].

Формування нормативно-правового забезпечення ЄС як регіонального наднаціонального об'єднання держав згідно з Договором про функціонування Євросоюзу (ст. 3) здійснюється відповідно до трьох рівнів компетенції: 1 – виняткова компетенція; 2 – сумісна компетенція; 3 – допоміжна компетенція. Щодо зовнішньоторговельних відносин Євросоюз володіє винятковою компетенцією у таких сферах: 1) митний союз; 2) встановлення правил конкуренції, необхідних для функціонування внутрішнього ринку; 3) загальна торговельна політика [16]. Особливістю правого регулювання і регламентування у зовнішньоторговельній політиці є те, що правозастосовні норми Євросоюзу забезпечують правову основу для призупинення у відповідних ситуаціях поступок в рамках СОТ, тобто пріоритетом (для визнання і дотримання норм СОТ) є національні інтереси Союзу.

З метою застосування та забезпечення дотримання правил міжнародної торгівлі у Євросоюзі сформовано відповідний правовий механізм. Зокрема, Постанова ЄС № 654/2014 і Постанова ЄС № 3286/94, визначають процедури здійснення прав ЄС відповідно до правил міжнародної торгівлі [17]. Регламент гарантує, що ЄС може забезпечувати дотримання і реалізацію своїх прав у рамках міжнародних торговельних угод шляхом прийняття відповідних заходів торговельної політики. Зокрема, встановлені правила і процедури призупинення або скасування зобов'язань за міжнародними торговими угодами в разі необхідності: 1) реагувати на порушення країнами, що не входять в ЄС, правил міжнародної торгівлі, які зачіпають інтереси ЄС з наміром реалізації задовільного рішення щодо відновлення переваг для підприємств в ЄС; 2) відновлення балансу зобов'язань у торговельних відносинах з країнами, які не входять в ЄС, у разі зміни режиму, що надається товарам з Євросоюзу, за допомогою тимчасових заходів захисту, або в довгостроковій перспективі шляхом зміни тарифних поступок зазначеним країнам.

Для захисту інтересів ЄС Європейська комісія може приймати імплементаційні правові акти, що вимагають коригування заходів торговельної політики залежно від поведінки відповідної третьої сторони. У термінових випадках Комісія може видавати безпосередньо застосовні імплементаційні правові акти. Перед прийняттям цих нормативних документів Комісія проводить консультації із зацікавленими сторонами за підтримки держав-членів ЄС.

У практиці функціонування управлінських структур Євросоюзу застосовуються доступні заходи торговельної політики в контексті реалізації права ЄС щодо застосування та забезпечення дотримання правил міжнародної торгівлі. До таких заходів належать: 1) призупинення тарифних поступок і введення нових або поліпшених тарифних ставок; 2) запровадження або збільшення кількісних обмежень на імпорт або експорт товарів; 3) призупинення поступок та певні обмеження у сфері державних закупівель [18].

Реалізація зовнішньоторговельних відносин ЄС передбачає активне застосування інструментів захисту торговельної політики, які ґрунтуються на відповідній правовій основі. Якщо зобов'язання ЄС перед СОТ становлять багатосторонню основу, а Угоди про вільну торгівлю Євросоюзу відображають двосторонні аспекти торговельної політики, то інструменти торговельного захисту (*trade defence instruments*) можна розглядати як односторонні заходи, до яких ЄС може вдаватися для захисту свого ринку в умовах відкритих ринків [5]. Варто зазначити, що інструменти торговельного захисту не є протекціоністськими заходами. Для ЄС вони базуються на правилах СОТ, а саме: на Антидемпінговій Конвенції та Угоді СОТ про субсидії та компенсаційні заходи. У 2018 р. інструменти торговельного захисту були модернізовані, в т. ч. запроваджена нова методологія розрахунку демпінгової маржі (прийнята у 2017 р.). Зазначені інструменти призначені для захисту європейських компаній від недобросовісної торгової практики [19].

Основні інструменти торговельного захисту, які активно використовуються у зовнішньоторговельній політиці, – антидемпінгове мито, антисубсидійні заходи і захисні заходи.

Найбільш часто застосовуваним інструментом торговельного захисту є антидемпінгове мито [20]. Основним нормативним документом, який регламентує його застосування є Постанова ЄС 2016/1036 від 8.06.2016 р. «Про захист від демпінгового імпорту з країн, що не входять до ЄС» [21] з наступними змінами і доповненнями, внесеними Постановами ЄС 2017/2321 від 12.12.2017 р., 2018/825 від 30.05.2018 р. і 2020.1173 від 4.06.2020 р.

Щодо антисубсидійних заходів, то вважаємо за доцільне нагадати, що країни мають право субсидувати своїх національних виробників, за винятком певних видів допомоги та заходів підтримки, перелічених у Конвенції СОТ про субсидії та компенсаційні заходи [22]. У Євросоюзі в антисубсидійній політиці головним терміном є збитки, завдані національним виробникам через субсидійну підтримку третьої країни своїм експортерам. Таким чином антисубсидійні заходи, як інструмент зовнішньоторговельної політики ЄС, спрямовані на протидію субсидіям, що спотворюють конкуренцію. Вони можуть мати форму відсотка від ціни товару, фіксованої премії до кількості (за одиницю) товару, мінімальної імпоротної ціни або цінового зобов'язання. У таких випадках експортер може пропонувати продати товар за мінімальною ціною, а не нав'язувати контрзахід [23].

Захисні заходи відрізняються від антидемпінгових і антисубсидійних заходів тим, що в їх основі лежить логіка, яка не фокусується на справедливості, (зауважимо, що категорія «справедливість» швидше морального характеру, однак у такому разі для оцінювання сутності «захисних заходів» таке трактування повністю відповідає як правовій, так і економічній складовій вчинюваних дій). Захисні заходи (тимчасове скасування тарифних преференцій) можуть бути введені, коли певна галузь економіки Євросоюзу раптово стикається з непередбаченим і різким збільшенням імпорту, тобто стає в конфронтацію з імпортом. Якщо розслідування Єврокомісії показує, що заходи захисту (з урахуванням конкретних і суворих критеріїв) виправдані, вона може запровадити кількісні обмеження (наприклад, імпортні або митні квоти, які в іншому випадку були б заборонені) та заходи контролю (автоматична процедура видачі ліцензій на імпорт). Існує дві окремих Постанови щодо регламенту, що стосуються захисних заходів: одна для країн СОТ (Постанова ЄС 2015/478 від 11.03.2015 р., інша – для країн, що не входять до СОТ (Постанова ЄС 2015/755 від 29.04.2015 р.). Крім того, ЄС також може застосовувати захисні заходи в рамках угод про вільну торгівлю, якщо збільшення імпорту загрожує завдати серйозної шкоди національній економіці. Це було узагальнено у 2019 р. в горизонтальному регламенті щодо захисних заходів (Постанова Європарламенту і Ради у формі законодавчого акту 2019/287 від 13.02.2019 р. «Про застосування двосторонніх захисних заходів та інших механізмів для тимчасового скасування преференцій, узгоджених в рамках певних торгових угод між Європейським Союзом і третіми країнами») [24].

Висновки. Розглянуті аспекти міжнародних правових норм і правового регламентування зовнішньоторговельної політики Євросоюзу характеризують реалізацію міжнародної правосуб'єктності ЄС, яка орієнтована на розвиток міжнародної співпраці у торговельно-економічній сфері.

У системі забезпечення необхідних умов для ефективної зовнішньої торгівлі і зовнішньоторговельної політики першочергове значення має нормативно-правове забезпечення, вироблення та застосування законодавства, яке забезпечувало б належний рівень, з одного боку, організації і сприяння міжнародним торговельним відносинам, а з другого – необхідний захист національних товаровиробників у взаємовідносинах з іноземними партнерами.

Наукова, практична і методологічна цінність в такому контексті зосереджується на питаннях вивчення, аналізу і поступової імплементації в українську практику нормативно-правових норм ЄС у сфері зовнішньоторговельної політики з метою забезпечення ефективності експортно-імпортних операцій. Безумовним імперативом має бути обстоювання національних економічних інтересів України.

Актуальним для вітчизняної практики зовнішньоторговельних відносин є вироблення на основі досвіду ЄС стратегії розвитку зовнішньої торгівлі України. Орієнтація на нормативно-правові стандарти Євросоюзу щодо розвитку і надання сприяння діяльності вітчизняних суб'єктів підприємницької діяльності може закласти у вироблення зазначеної стратегії засади забезпечення належного рівня конкурентоспроможності на зовнішніх ринках, що є одним з факторів економічного зростання країни.

Список використаних джерел

1. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Ратифіковано Законом

- № 1678-VII від 16.09.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 05.12.2022)
2. Direction of Trade Statistics IMF. Import from Partner Counties. Export to Partner Countries. URL: data.imf.org/regular.aspx (дата звернення: 05.12.2022)
 3. Young, A., Peterson, J. *Parochial Global Europe: 21st Century Trade Politics*. Oxford University Press, 2014.
 4. Meunier, S. *Trading Voices: The European Union in International Commercial Negotiations*. Princeton University Press, 2015.
 5. Bollen Y. EU trade policy, *Handbook of European policies: interpretive approaches to the EU*, 2018.
 6. Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union. 2016/C 202/01. *Official Journal of the European Union*. Volume 59, 7 June 2016.
 7. Yankiv M., Flissak K., Kozłowski A. *Leksykon dyplomacji gospodarczej*. CeDeWu, Warszawa, 2021, 181 s.
 8. Ein wettbewerbsfähiges Europa in einer globalen Welt – Ein Beitrag zur EU-Strategie für Wachstum und Beschäftigung. COM (2006) 567, Europäische Kommission, Oktober 2006.
 9. Trade for All. Towards a more responsible trade and investment policy. European Commission. Brussels, 14.10.2015 COM (2015) 497.
 10. EU-Handelskommissarin Cecilia Malmström, Rede zu den Entwicklungen im Handel, Januar 2019; Speech by Cecilia Malmström, European Commissioner for Trade at the Atlantic Council, Washington DC. URL: https://ec.europa.eu/info/news/trade-trends-2019-2019-jan-10_en (дата звернення: 08.12.2022).
 11. Commission Implementing Regulation (EU) 2018/886 of 20 June 2018 on certain commercial policy measures concerning certain products originating in the United States of America and amending Implementing Regulation (EU) 2018/724. *Official Journal of the European Union*, 21.6.2018, L 158/5.
 12. Фліссак К. Економічні санкції та специфіка їх позиціонування в сучасних міжнародних відносинах. *Актуальні проблеми правознавства* 2019. Вип. 1 (17). с. 77.
 13. Inflation Reduction Act. Public Law 117–169. Aug. 16, 2022.
 14. Trade war threatens to overshadow EU-US summit. November 17, 2022. URL: <https://www.politico.eu/article/trade-war-europe-us-tech/> (дата звернення: 08.12.2022)
 15. Zusammenfassungen der EU zu Handelsvorschriften. URL: <https://eur-lex.europa.eu/content/summaries/summary-07-expanded-content.html>
 16. Annexes to the Treaty on the Functioning of the European Union. Official Journal of the European Union C 202/329. 7 June 2016. Volume 59.
 17. Regulation (EU) No 654/2014 Of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 concerning the exercise of the Union's rights for the application and enforcement of international trade rules and amending Council Regulation (EC) No 3286/94 laying down Community procedures in the field of the common commercial policy in order to ensure the exercise of the Community's rights under international trade rules, in particular those established under the auspices of the World Trade Organization. *Official Journal of the European Union*. 27.6.2014, L 189/50.
 18. Rechte der EU in Bezug auf die Anwendung und die Durchsetzung internationaler Handelsregeln. URL: <https://eur-lex.europa.eu/DE/legal-content/summary/eu-rights-to-apply-and-enforce-international-trade-rules.html> (дата звернення: 10.12.2022).
 19. Europäische Kommission, Europe's trade defence instruments now, URL: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/june/tradoc_156921.pdf (дата звернення: 10.12.2022).
 20. Trade defence instruments: Council agrees negotiating position, Rat der Europäischen Union, 2016. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/12/13/trade-defence-instruments-general-approach/> (дата звернення: 10.12.2022).
 21. Regulation (EU) 2016/1036 of the European Parliament and of the Council of 8 June 2016 on protection against dumped imports from countries not members of the European Union (codification). *Official Journal of the European Union*. 30.6.2016, L 176/21.
 22. WTO, Übereinkommen über Subventionen und Ausgleichsmaßnahmen, Amtsblatt Nr. L 336 vom 23/12/1994 S. 0156-0183. URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/de/txt/html/?uri=celex:21994A1223\(14\)&from=en](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/de/txt/html/?uri=celex:21994A1223(14)&from=en) (дата звернення: 10.12.2022).
 23. Anti-subsidy policy, Europäische Kommission. URL: <http://ec.europa.eu/trade/policy/accessing-markets/trade-defence/action-against-imports-into-the-en/anti-subsidy/> (дата звернення: 10.12.2022).
 24. Regulation (Legislative acts EU) 2019/287 of the European Parliament and of the Council of 13 February 2019 implementing bilateral safeguard clauses and other mechanisms allowing for the temporary withdrawal

of preferences in certain trade agreements concluded between the European Union and third countries. *Official Journal of the European Union*, 22.2.2019. L 53/1.

References

1. *Uгода pro Asotziatziyu mizh Ukrajinoyu, z odniyeji storony, ta Evropejs'kym Soyuzom, Evropejs'kym Spivtovarystvom z atomnoji energii i jikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoji storony. Ratyfikovano Zakonom № 1678-VII vid 16.09.2014 [The association agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their member states, on the other hand. Ratified by Law No. 1678-VII of 16.09.2014]*. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text [in Ukrainian]
2. *Direction of Trade Statistics IMF. Import from Partner Counties. Export to Partner Countries*. Retrieved from: <https://data.imf.org/regular.aspx> [in English]
3. Young, A. & Peterson, J. (2014). *Parochial Global Europe: 21st Century Trade Politics*. Oxford University Press [in English]
4. Meunier, S. (2015). *Trading Voices: The European Union in International Commercial Negotiations*. Princeton University Press [in English]
5. Bollen, Y. (2018). *EU trade policy, Handbook of European policies: interpretive approaches to the EU* [in English]
6. Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union. 2016/C 202/01. *Official Journal of the European Union*. 7 June 2016 Volume 59, [in English]
7. Yankiv M., Flissak K. & Kozłowski A. (2021) *Leksykon dyplomacji gospodarczej [Lexikon of economic diplomacy]*. CeDeWu, Warszawa [in Polish]
8. *Ein wettbewerbsfähiges Europa in einer globalen Welt – Ein Beitrag zur EU-Strategie für Wachstum und Beschäftigung. [A competitive Europe in a Global world – A contribution to the EU Strategy for Growth and Jobs]*. Europäische Kommission, Oktober 2006 [in German]
9. *Trade for All. Towards a more responsible trade and investment policy*. European Commission. Brussels, 14.10.2015 COM (2015) 497 [in English]
10. *EU-Handelskommissarin Cecilia Malmström, Rede zu den Entwicklungen im Handel, Januar 2019; Speech by Cecilia Malmström, European Commissioner for Trade at the Atlantic Council, Washington DC* Retrieved from: https://ec.europa.eu/info/news/trade-trends-2019-2019-jan-10_en [in English]
11. *Commission Implementing Regulation (EU) 2018/886 of 20 June 2018 on certain commercial policy measures concerning certain products originating in the United States of America and amending Implementing Regulation (EU) 2018/724*. - Official Journal of the European Union, 21.6.2018, L 158/5. [in English]
12. Flissak K. (2019) *Ekonomichni sanktzii ta specyfika jikh pozytzionuvannya v suchasnyh mizhnarodnyh vidnosynah. [Economic sanctions and the specifics of their positioning in modern international relations.]. Aktualni problemy pravoznawstva [Actual problems of law.]*, 1 (17), 77 [in Ukrainian]
13. *Inflation Reduction Act. Public Law 117–169*. Aug. 16, 2022 [in English]
14. *Trade war threatens to overshadow EU-US summit. November 17, 2022*. - Retrieved from: <https://www.politico.eu/article/trade-war-europe-us-tech/> [in English]
15. *Zusammenfassungen der EU zu Handelsvorschriften*. [EU summaries on trade regulations]. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/content/summaries/summary-07-expanded-content.html> [in German]
16. *Annexes to the Treaty on the Functioning of the European Union*. Official Journal of the European Union C 202/329, 7 June 2016, 59 [in English]
17. *Regulation (EU) No 654/2014 Of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 concerning the exercise of the Union's rights for the application and enforcement of international trade rules and amending Council Regulation (EC) No 3286/94 laying down Community procedures in the field of the common commercial policy in order to ensure the exercise of the Community's rights under international trade rules, in particular those established under the auspices of the World Trade Organization*. Official Journal of the European Union. 27.6.2014, L 189/50 [in English]
18. *Rechte der EU in Bezug auf die Anwendung und die Durchsetzung internationaler Handelsregeln. [Rights of the EU in relation to the application and enforcement of international trade rules.]* Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/DE/legal-content/summary/eu-rights-to-apply-and-enforce-international-trade-rules.html> [in German]

19. *European Commission, Europe's trade defence instruments now stronger and more effective, Juni 2018.* Retrieved from: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/june/tradoc_156921.pdf [in German]
20. *Trade defence instruments: Council agrees negotiating position, Rat der Europäischen Union, 2016.* Retrieved from <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/12/13/trade-defence-instruments-general-approach/> [in English]
21. *Regulation (EU) 2016/1036 of the European Parliament and of the Council of 8 June 2016 on protection against dumped imports from countries not members of the European Union (codification).* Official Journal of the European Union, 30.6.2016, L 176/21 [in English]
22. *WTO, Übereinkommen über Subventionen und Ausgleichsmaßnahmen [WTO, Agreement on Subsidies and Countervailing Measures], Amtsblatt Nr., L 336 vom 23/12/1994, 0156-0183.* Retrieved from [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/de/txt/html/?uri=celex:21994A1223\(14\)&from=en](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/de/txt/html/?uri=celex:21994A1223(14)&from=en) [in German]
23. *Anti-subsidy policy, European Commission.* Retrieved from <http://ec.europa.eu/trade/policy/accessing-markets/trade-defence/action-against-imports-into-the-en/anti-subsidy/> [in German]
24. *Regulation (Legislative acts EU) 2019/287 of the European Parliament and of the Council of 13 February 2019 implementing bilateral safeguard clauses and other mechanisms allowing for the temporary withdrawal of preferences in certain trade agreements concluded between the European Union and third countries.* Official Journal of the European Union, 22.2.2019, L 53/1 [in English]

Стаття надійшла до редакції 09.12.2022.